

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 275/2019-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej, zo sudcu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a sudcu Mojmíra Mamojku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU JUDr. Kuric, s. r. o., Dolný Val 11, Žilina, v mene ktorej koná advokát JUDr. Pavol Kuric, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK-1 T 2/2013 zo 7. augusta 2013, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 To 11/2013 z 27. marca 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 TdoV 5/2017 z 5. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. januára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) sp. zn. PK-1 T 2/2013 zo 7. augusta 2013 (ďalej len „napadnutý rozsudok“), uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „odvolací súd“, alebo „dovolací súd“) sp. zn. 5 To 11/2013 z 27. marca 2014 (ďalej len „napadnuté uznesenie odvolacieho súdu“) a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 TdoV 5/2017 z 5. novembra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie dovolacieho súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že uznesením z 1. februára 2012 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie za zločin založenia, zosnovania, podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1, ods. 4 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona, za obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 4 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona. Okrem sťažovateľa bolo za zločin podľa § 296 Trestného zákona vznesené obvinenie aj ďalším osobám – ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████ a ██████████.

3. Uznesením z 23. mája 2012 bolo sťažovateľovi, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, ██████████ vznesené obvinenie za zločin založenia, zosnovania, podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a za obzvlášť závažný zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 4 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 141 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Trestné stíhanie obvinených bolo 10. augusta 2011 spojené do jedného konania.

4. Počas prípravného konania boli zo spoločného konania vylúčení na samostatné konanie ██████████ a ██████████, keďže mali záujem uzavrieť dohodu o vine a treste. Uzavretá dohoda o vine a treste bola 19. decembra 2012 schválená rozsudkom špecializovaného súdu – sudcami JUDr. Klemaničom, JUDr. Buvalom a JUDr. Králikom.

Rozsudkom zo 7. marca 2013 špecializovaný súd v senáte v rovnakom zložení schválil dohodu o vine a treste obvinených [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ].

5. Dňa 21. januára 2013 podal prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky obžalobu na sťažovateľa, [REDAKOVANÉ]

v skutku 1 proti sťažovateľovi, [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona;

v skutku 2 proti sťažovateľovi, [REDAKOVANÉ] pre obzvlášť závažný zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 4 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona, proti [REDAKOVANÉ] pre trestný čin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona;

v skutku 3 proti sťažovateľovi a [REDAKOVANÉ] pre obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. d) Trestného zákona, ods. 4 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 141 ods. 1 písm. a) Trestného zákona;

v skutku 5 proti sťažovateľovi, [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] pre obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 4 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 141 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

Obžaloba bola pridelená senátu špecializovaného súdu v zložení, v akom rozhodoval o schválení špecifikovaných dohôd o vine a treste.

6. Počas predbežného prejednávania obžaloby bolo konanie proti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] vylúčené na samostatné konanie, následne špecializovaný súd rozsudkom zo 7. marca 2013 schválil v ich veci dohodu o vine a treste – v identickom zložení senátu.

7. Napadnutým rozsudkom špecializovaného súdu zo 7. augusta 2013 boli sťažovateľ a [REDAKOVANÉ] uznaní vinnými. Proti rozsudku špecializovaného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol odvolací súd napadnutým uznesením z 27. marca 2014 tak, že ho zamietol. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol dovolací súd napadnutým uznesením z 5. novembra 2018 tak, že dovolanie odmietol.

8. V odôvodnení rozsudku zo 7. marca 2013, ktorým špecializovaný súd schválil dohodu o vine a treste [REDACTED] a [REDACTED] a v skutku 1 ich uznal vinnými za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a v skutku 2 vinnými v spolupáchateľstve podľa § 20 Trestného zákona za zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, sa okrem iného uvádza:

«„v presne nezistenom období najneskôr od roku 2006 v rámci zločineckej skupiny tzv. [REDACTED] prezývaný [REDACTED], hierarchicky zaradený v strednom článku tejto skupiny a v časti skupiny podliehajúcej pod [REDACTED] zadával minimálne do marca 2011 pokyny na páchanie trestnej činnosti... pričom [REDACTED] zadával pokyny v roku 2009 na páchanie trestnej činnosti v prospech zločineckej skupiny tzv. [REDACTED] aj [REDACTED] a [REDACTED], ktorí boli za finančnú odmenu činní pre zločineckú skupinu...“.

V skutku 2/ sa uvádza: „[REDACTED] a [REDACTED] so vzájomnej dohodnutým cieľom zmocniť sa peňažnej hotovosti... [REDACTED] v rámci svojho hierarchického postavenia v zločineckej skupine [REDACTED] za prítomnosti členov zločineckej skupiny [REDACTED], [REDACTED] a osôb činných pre zločineckú skupinu, [REDACTED], [REDACTED] a ďalších osôb pokyn [REDACTED] a [REDACTED], aby sa zmocnil tašky s peniazmi... [REDACTED] zabezpečil, aby sa zinscenované obchodné stretnutie konalo v reštaurácii [REDACTED]...“.

V rozsudku PK-IT/36/2012, ktorým boli uznaní za vinných [REDACTED] a [REDACTED] Špecializovaný trestný súd v Pezinku v skutkoch, za ktorí boli títo uznaní za vinných a odsúdení opisuje trestnú činnosť páchanú týmito obžalovanými s tým, že v skutkoch konštatuje páchanie trestnej činnosti aj dovolateľom, ktorého okrem iného označuje aj pod prezývkou a iniciálami, čím je tento nezameniteľný s dovolateľom. Vyššie označené rozsudky boli vyhlásené v čase, keď dovolateľ nebol právoplatne uznaný za vinného.

Senát konajúci vo veciach č. k. PK-1 T/4/2013, PK-1 T/36/2012 a PK-1 T/2/2013 schválením dohôd o vine a treste uviedol iniciály a prezývku, pod ktorou bol identifikovaný sťažovateľ a tohto uviedol v skutkoch odsudzujúcich rozsudkoch, čím nepochybne a jednoznačne prejudikoval jeho vinu skôr ako bol právoplatne odsúdený.

Senát môže rozhodnúť vo vzťahu k obvinenému iba v rozsahu v akom je podaný návrh dohody, nemá legitimitu vo výroku svojho rozhodnutia konštatovať vinu, resp.

spoluvinu iných osôb, ktoré nie sú právoplatne odsúdené a vo vzťahu, ku ktorým nebol podaný návrh na schválenie dohody o vine a treste.

Z Nálezov Ústavného súdu a rozhodnutí ESLP, ktoré sa zaoberajú problematikou objektívnej zaujatosti sudcov vyplýva, že nepochybné prejednal vinu sťažovateľa skôr, ako sa jeho trestná vec prejednávala na hlavnom pojednávaní po podaní obžaloby.»

9. Sťažovateľ poukazuje v tomto smere na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) a uvádza:

„Vo veci Rojas Morales proti Taliansku /rozsudok zo dňa 16. 11. 2000 č. 3976/98/ bol sťažovateľ odsúdený súdom, ktorého členmi boli dve sudkyne, ktorí predtým rozhodovali o obvinení inej osoby v tej iste veci. ESLP upozornil, že rozsudok, ktorým bol spoluobvinený sťažovateľ odsúdený obsahoval časté odkazy na sťažovateľa a jeho úlohu v zločineckej organizácii, v účasti ktorej bol podozrievaný. Na niekoľkých miestach bol sťažovateľ popisovaný ako organizátor a iniciátor trestnej činnosti. ESLP preto konštatoval, že právo sťažovateľa na nestranný súd bolo porušené.

ESLP vo veci Ferrantelli a Santangelo proti Taliansku /rozsudok zo 7. 8. 1996 č. 19874/92/ v rovnakom prípade rozhodol v oboch konaniach rovnaký predseda senátu. Tiež tu bolo v rozsudku proti spoluobvinenému odkazované na sťažovateľa ako na páchatel'a trestnej činnosti, navyše však boli časti tohto rozhodnutia priamo citované v odôvodnení následného rozhodnutia proti sťažovateľovi. Aj v tomto prípade ESLP dospel k záveru, že čl. 6 Dohovoru bol porušený.“

10. Sťažovateľ argumentuje, že odsudzujúci výrok napadnutého rozsudku špecializovaného súdu je založený v zásade na výsluchu svedkov, ktorí boli právoplatne odsúdení, uzavreli dohody o vine a treste, majú štatút spolupracujúcich obvinených, tzv. kajúcnikov. Z uvedeného vyvstáva otázka hodnovernosti týchto svedkov, pritom z materiálneho hľadiska páchatel' trestného činu nemôže byť v trestnej veci o tom istom skutku aj svedkom, pretože nemôže byť stíhaný za nepravdivú svedeckú výpoveď, resp. trestný čin krivej výpovede. Pri posudzovaní dôkaznej hodnoty výpovede spolupracujúceho kajúcnika „sa vyžaduje a kladie dôraz na súd, že tento by nemal zakladať rozhodnutie a odsúdenie iba na samotnom obvinení kajúcnikov, ale ich výpovede je

potrebné vyhodnotiť aj s ohľadom na iné skutočnosti.“. Podľa sťažovateľa je potrebné skúmať vzťahy kajúcnikov s osobami označenými ako spolupáchatelia, prospech, ktorý môžu získať pre seba, možnosť zbavenia viny, okolnosti, za ktorých sa rozhodli vypovedať a pod. Rozhodujúce je aj to, že začali spolupracovať po konkrétnych prísl'uboch a po tom, ako sa oboznámili s obsahom dôkazov a mali možnosť prispôbiť svoju výpoveď dôkaznej situácii a vlastným potrebám. Tieto skutočnosti bolo potrebné zohľadniť v procese voľného hodnotenia dôkazov. Vo vzťahu k sťažovateľovi ale tieto okolnosti neboli zo strany konajúcich súdov zisťované, pritom „záujem na zistení skutkového stavu nemožno nadradit' nad zásadu zákonného procesu...“.

11. Postupom špecializovaného súdu nebolo uplatnené právo na nestranný súd, keďže členovia senátu, ktorí sťažovateľa uznali vinným, *«rozhodovali tak, ako uvádzame vyššie v dôvodoch dovolania vo vzťahu k iným spoluobvineným, v rozsudkoch vyslovili sťažovateľa ako páchatel'a trestnej činnosti s označením iniciál a prezývky „[REDACTED]“, čím prezentovali svoj názor na vinu sťažovateľa.»*.

12. Špecializovaný súd porušil podľa sťažovateľa aj prezumpciu neviny, keďže *„bez toho, aby v konkrétnej trestnej veci bol obžalovaný, senát naznačil konkrétnu kvalifikáciu jeho konania označením sťažovateľa spôsobom nezameniteľným s inou osobou, t. j. s uvedením iniciál a prezývky v opísanom skutku rozsudku...“*.

Rovnako tak pochybnosti o nestrannosti vyvoláva aj spôsob akým vyhodnotili jednotlivé dôkazy svedčiace v neprospech sťažovateľa, nezaoberali sa hodnotením dôkazov v zmysle zásad Trestného poriadku. Súd má konať predovšetkým spravodlivo a vo verejnom záujme a preto nemôže bez ďalšieho nevysporiadať sa aj s obranou dovolateľa, vychádzal v zásade z prezumpcie pravdivosti výpovede kajúcnika a z prezumpcie nepravdivosti tvrdení, ktoré skutkovú verziu kajúcnika vyvracajú. Je neprípustné, aby súd vystúpil z pozície nestrannosti a postavil sa do úlohy obžaloby.“

13. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu Pezinok č. PK-1T/2/2013-6299 zo dňa 7. 8. 2013 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu SR č. 5To/11/2013 zo dňa 27. 3. 2014 a uznesením Najvyššieho súdu SR č. 2 TdoV/5/2017 zo dňa 5. 11. 2018 bolo porušené základné ústavné právo (sťažovateľa)... v článku 46 ods. 1 Ústavy SR a článok 50 ods. 2 Ústavy SR.

2. Rozsudok Špecializovaného trestného súdu v Pezinku č. k. PK-1T 2/2013-6299 zo dňa 7. 8. 2013 v spojení s Uznesením Najvyššieho súdu SR č. 5 To/11/2013 zo dňa 27. 3. 2017 a Uznesením Najvyššieho súdu SR č. 2 TdoV 5/2017 zo dňa 05. 11. 2018 zrušuje a prikazuje (sťažovateľa)... prepustiť z výkonu trestu odňatia slobody na slobodu.

3. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 415,51 Eur, ktorú sú Špecializovaný trestný súd Pezinok a Najvyšší súd SR povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť advokátovi... do dvoch mesiacov od vyhlásenia tohto nálezu...“

II.

14. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti, ktorá bola doručená ústavnému súdu

10. januára 2019, postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde.

17. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

18. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

19. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

20. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov.

Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

21. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Nie je preto zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

22. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať aj na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi) nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

23. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

24. Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

III.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom špecializovaného súdu zo 7. augusta 2013 a napadnutým uznesením odvolacieho súdu z 27. marca 2014

25. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

26. Sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku špecializovaného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol odvolací súd napadnutým uznesením z 27. marca 2014 tak, že odvolanie zamietol. Obdobne proti uzneseniu odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, v ktorom uviedol zhodné argumenty ako v ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ namietal, že vo veci konali a rozhodovali sudcovia, ktorí mali byť vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania [§ 371 ods. 1 písm. e) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších

predpisov]. Sťažovateľ tiež namietal hodnovernosť výpovedí spolupracujúcich obvinených, jednostranné hodnotenie ich výpovedí a nezohľadnenie výhod, ktoré im mali byť za spoluprácu poskytnuté. O dovolaní sťažovateľa rozhodol dovolací súd napadnutým uznesením z 5. novembra 2018 tak, že ho odmietol. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia dovolacieho súdu vyplýva, že tieto námietky podrobil vecnému prieskumu v rozsahu predmetu dovolacieho konania.

27. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde].

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením dovolacieho súdu z 5. novembra 2018

28. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta – podobne ako v dovolaní –, že sudcovia špecializovaného súdu, ktorí rozhodovali v jeho veci, mali byť vylúčení. Vzhľadom na formulácie skutkových viet v schválených dohodách o vine a treste, ktoré obsahovali iniciálky sťažovateľa, resp. jeho prezývku, došlo k porušeniu princípu prezumpcie nevinoty. Sťažovateľ tiež namieta hodnotenie výpovedí spolupracujúcich obvinených.

29. K prvej námietke dovolací súd v napadnutom uznesení poukázal na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 11/2017 z 5. apríla 2017. V tomto smere dovolací súd citoval z uvedeného stanoviska a uviedol:

«I. Prezumpcia nevinoty (§ 2 ods. 4 Trestného poriadku) sa týka osoby obvinenej v aktuálne vedenom trestnom konaní a nie je porušená, ak sa o účasti tohto obvinenej na žalovanej trestnej činnosti zmieňuje výrok alebo odôvodnenie skoršieho rozhodnutia súdu, ktorým bola odsúdená iná osoba;) rovnako len voči odsúdenej osobe (alebo v inej modalite rozhodnutia podľa § 9 ods. 1 písm. e/ Trestného poriadku) je založená prekážka právoplatne rozhodnutej veci - v následne vedenom trestnom konaní teda môže byť stíhaná iná (ďalšia) osoba zo spáchania toho istého činu. **)*

II. Súd schvaľuje dohodu o vine a treste bez vykonania dokazovania (ide o výnimku z pravidla podľa § 2 ods. 19 Trestného poriadku), pričom toto rozhodnutie vyvoláva v zmysle § 334 ods. 1 Trestného poriadku právne účinky len vo vzťahu k obvinenému. To primerane platí aj o prijatí vyhlásenia obvineného, že je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe, alebo vyhlásenia, že nepopiera spáchanie takého skutku podľa § 257 ods. 5, 7 Trestného poriadku.

Ak súd následne rozhoduje o obžalobe podanej proti inému obvinenému (hoci zo spáchania činu pokrytého skôr schválenou dohodou) alebo o vine iného obvineného (hoci zo spáchania činu pokrytého skorším prijatím vyhlásenia o vine), vykonáva v tomto smere autonómne dokazovanie, bez akejkoľvek viazanosti skorším schválením dohody alebo prijatím vyhlásenia o vine a nemôže pri rozhodovaní vychádzať zo schválenej dohody alebo prijatého vyhlásenia.

III. Objektívny test nezaujatosti (jej vonkajšie zdanie) vo vzťahu k možným dôvodom vylúčenia sudcu z vykonávania úkonov trestného konania podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku (“možno mať pochybnosť o nezaujatosti“) sa týka hodnotenia z pohľadu vonkajšieho nestranného pozorovateľa, ktorý je však informovaný aspoň o základných kautelách používaného procesného postupu. Vo vzťahu k otázke prezumpcie neviny ide (aj) o okolnosti uvedené v bodoch I. a II.

IV. Sudca, ktorý sa zúčastnil na rozhodovaní o dohode o vine a treste, neporušil prezumpciu neviny (§ 2 ods. 4 Trestného poriadku) vo vzťahu k inej osobe, ktorá sa mala podľa skutkovej vety dohody a rozsudku podľa § 334 ods. 4 Trestného poriadku podieľať na trestnej činnosti obvineného; taký sudca nie je vylúčený podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z neskoršieho konania o obžalobe podanej proti dotknutej “inej osobe“ (môže ísť aj o spoluobžalovaného v tom istom konaní). Pravidlo uvedené v predchádzajúcej vete platí aj vo vzťahu k sudcovi, ktorý sa zúčastnil na rozhodovaní o prijatí vyhlásenia obvineného o vine podľa §257 ods. 5, 7 Trestného poriadku a neskôr prejednávaná obžaloba sa týka inej osoby, ktorá sa mala podľa rozsudku vyhláseného na podklade naposledy označeného ustanovenia podieľať na trestnej činnosti obvineného (môže ísť aj o spoluobžalovaného v tom istom konaní).“

R 30/1998: „Ak sa viedlo spoločné konanie proti viacerým spolupáchateľom a neskôr došlo k vylúčeniu jedného alebo viacerých spolupáchateľov na samostatné konanie

(§ 23 ods. 1 Tr. por.), nepôjde o prejudikovanie viny, ak súd v odsudzujúcom rozsudku, ktorý sa týka ďalších (nevylúčených) spolupáchateľov, v znení skutkovej vety uvedie vecnú súvislosť konania vylúčeného spolupáchateľa (doteraz neodsúdeného), s konaním ostatných spolupáchateľov.

Uvedená okolnosť nezakladá dôvod na vylúčenie sudcov, ktorí majú prerokovať vec proti vylúčenému spolupáchateľovi v zmysle § 30 ods. 1 Tr. por.“»

30. Vychádzajúc z uvedeného stanoviska, dovolací súd v napadnutom uznesení ďalej uviedol:

„Zo stanoviska teda plynie, že senát nemožno považovať za zaujatý iba z dôvodu schválenia dohody o vine a treste spoluobvineného vo vylúčenom konaní (s uvedením iného spoluobvineného, o ktorom sa vedie samostatné konanie, v skutkovej vete rozsudku), pretože pri schvaľovaní návrhu dohody o vine a treste súd nevykonáva dokazovanie, iba posudzuje predložený návrh v intenciách ustanovení § 331 a nasl. Tr. por. V prípade nezistenia dôvodov na odmietnutie návrhu (závažné porušenie procesných predpisov, najmä porušenie práva na obhajobu, alebo neprimeranosť navrhovanej dohody o vine a treste) a po kladnom zodpovedaní otázok zo strany obvineného súd zváži spravodlivosť návrhu dohody. Súd pritom môže rozhodovať len o skutku, jeho právnej kvalifikácii, primeranosti trestu, ochrannom opatrení a výroku o náhrade škody vo vzťahu k obvinenému, ktorého sa návrh dohody týka. Ak súd nemá k návrhu žiadne výhrady, dohodu o vine a treste schváli a potvrdí ju rozsudkom, ktorý verejne vyhlási. Rozsudok sa vzťahuje výlučne na odsúdeného, nie aj na iné osoby (napr. spoluobvineného), preto vo vzťahu k iným osobám si súd nemôže utvoriť názor o ich vine bez vykonania dokazovania. Aj keď súd zo skutkovej vety pozná súvislosti, za akých malo dôjsť k spáchaniu trestného činu, tieto nemôže zohľadniť v konaní proti iným osobám. Až na základe zákonne získaných dôkazov preukazujúcich bez akýchkoľvek pochybností vinu, by súd mohol iné osoby odsúdiť za konanie, ktorého sa mali dopustiť s osobou právoplatne odsúdenou na podklade schválenej dohody o vine a treste, inak by porušil zásadu prezumpcie neviny (§ 2 ods. 4 Tr. por.). Samotným rozhodovaním o návrhu na dohodu o vine a treste však konajúci sudcovia citovanú zásadu neporušujú. Obdobný záver vychádza aj z rozhodnutia najvyššieho súdu zo 4. júna 1998, sp. zn. Ndt 180/97, publikovanom v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR pod č. 30/1998. K bližšej

argumentácii a k rozhodnutiam ESLP uvádzaným obvinenými si dovolací súd dovoľuje odkázať na podrobné odôvodnenie citovaného stanoviska.“

31. K námietkam týkajúcim sa hodnovernosti výpovedí spolupracujúcich kajúcnikov a celkového hodnotenia týchto dôkazov dovolací súd uviedol:

„Vo vzťahu k ďalším námietkam obvineného [REDAKOVANÉ] je potrebné zdôrazniť, že dovolací súd nie je oprávnený hodnotiť vykonané dôkazy. Zároveň námietky smerujúce k hodnoteniu dôkazov spôsobom, ktorý by zodpovedal predstávam obvineného, svojim obsahom nenapĺňajú žiaden dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.“

32. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že dovolací súd venoval dovolacím námietkam sťažovateľa náležitú pozornosť a vysporiadal sa s nimi. Ústavný súd právne závery dovolacieho súdu nepovažuje za arbitrárne a ani zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne udržateľné.

33. Ústavný súd v tomto smere poukazuje na to, že už vo svojom skoršom rozhodnutí (IV. ÚS 370/2018) posudzoval ústavnú udržateľnosť právnych záverov najvyššieho súdu vychádzajúcich zo stanoviska trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 11/2017 z 5. apríla 2017. V uvedenej veci právne závery najvyššieho súdu v uznesení sp. zn. 5 Tdo 82/2017 zo 14. decembra 2017 považoval za ústavne akceptovateľné. V aktuálne prejednávanej veci ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali odklon od jeho právnych záverov vyjadrených vo veci sp. zn. IV. ÚS 370/2018.

34. Pokiaľ ide o odkaz sťažovateľa na judikatúru ESLP – na rozhodnutia vo veciach Rojas Morales proti Taliansku a Ferrantelli a Santangelo proti Taliansku –, ústavný súd považuje za vhodné v tomto smere citovať zo stanoviska najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 11/2017 z 5. apríla 2017. Najvyšší súd v tomto stanovisku uviedol:

„Tieto zásady sú rovnako vyjadrované aj v rozhodnutiach ESLP (označených a analyzovaných v konkurujúcich si rozhodnutiach senátov najvyššieho súdu 4T a 5T), samozrejme podľa konkrétnych okolností prípadu. Spojitým bodom je okolnosť, že ak sudca rozhoduje opakovane o inom páchatel'ovi toho istého skutku, musí zachovávať dôkaznú

oddelenosť oboch konaní a výsledky skoršieho konania nesmie mechanicky prenášať do konania nasledujúceho (napríklad obsahovať odkazy, resp. priamo citovať skorší rozsudok) – taký negatívny príklad predstavuje rozhodnutie vo veci Ferrantelli a Santangelo proti Taliansku... Naopak vo veci Schwarzenberger proti Nemecku (z 10. augusta 2006, č. 75737/01) bolo opätovné rozhodovanie tých istých sudcov o tom istom skutku, avšak inom jeho páchatel'ovi (pri konštatácii v skoršom rozhodnutí aj účasti až neskôr pred súd postavenej osoby na spáchaní činu) odobrené. Dotknutí sudcovia totiž v druhom prípade preskúmali vec aj z pohľadu aktuálneho obvineného a otázku jeho viny hodnotili samostatne a nanovo. (s. 17-18 citovaného stanoviska, pozn.)“

35. Vychádzajúc aj z uvedených právnych záverov, ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľ nenamieta, že špecializovaný súd citoval rozsiahle časti (skutkovej vety) z rozsudkov, ktorými boli schválené dohody o vine a treste, prípadne že by trestné konanie v jeho veci nebolo dôkazne oddelené od predchádzajúcich konaní o dohodách o vine a treste (v ktorých sa napokon dokazovanie ani nevykonávalo).

36. Pokiaľ ide o námietku týkajúcu sa hodnotenia vykonaných dôkazov – hodnovernosti výsluchov spolupracujúcich obvinených –, je potrebné uviesť, že sťažovateľ formuluje predmetnú námietku len všeobecne, neuvádza v ústavnej sťažnosti také zjavné rozpory, protirečenia, úvahy a závery v rozpore s prirodzenou logikou a pod., ktoré by vnášali relevantné pochybnosti ústavnoprávneho charakteru do procesu hodnotenia predmetných dôkazov. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že pokiaľ všeobecné súdy ústavné garancie obsiahnuté najmä v čl. 46 až čl. 50 ústavy rešpektujú, ústavný súd nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenie dôkazov realizované všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (II. ÚS 593/2011, III. ÚS 230/2012, III. ÚS 373/2015). Ústavný súd tiež dodáva, že záver súdu o (väčšej) hodnovernosti niektorého z dôkazov, resp. niektorej výpovede, ktorý v prejednávacom prípade primerane vysvetlí, je prirodzeným výsledkom procesu voľného hodnotenia dôkazov a sám osebe neindikuje možnosť vysloviť porušenie označených práv len z dôvodu, že sťažovateľ sa domnieva, že niektoré dôkazy mali byť hodnotené rozdielne.

37. Všeobecne k otázke dôveryhodnosti výpovede spolupracujúceho obvineného, resp. tzv. kajúcnika ústavný súd poukazuje na judikatúru ESLP v otázke tzv. korunných svedkov poskytujúcich pomoc pri odhaľovaní trestnej činnosti výmenou za beztrestnosť alebo iné výhody. Európsky súd pre ľudské práva upozornil na potrebu osobitnej obozretnosti pri použití takýchto výpovedí, súčasne však v tomto kontexte konštatoval, že skutočnosť použitia výpovede podozrivého, ktorý bol zbavený obvinenia, nie je ešte sama osebe dôvodom na vyslovenie porušenia práva na spravodlivé súdne konanie (pozri rozhodnutie ESLP vo veci Atanasov proti Bulharsku z 3. 3. 2009, č. 20309/02), a to dokonca ani v takých prípadoch, keď je odsúdenie páchatel'a založené v určujúcej miere práve na výpovedi takéhoto svedka (pozri napr. rozhodnutia ESLP vo veciach Cornelis proti Holandsku z 25. 5. 2004, č. 994/03; Lorse proti Holandsku z 27. 1. 2004, č. 44484/98; Verhoek proti Holandsku z 27. 1. 2004, č. 54445/00). V záujme zaistenia spravodlivosti konania je však prirodzenou požiadavkou adresovanou konajúcemu súdu dôkladná analýza vierohodnosti týchto výpovedí (k inštitútu tzv. kajúcnikov porovnaj tiež III. ÚS 665/2016, III. ÚS 758/2016).

38. Z napadnutého uznesenia dovolacieho súdu vyplýva, že dovolací súd – vzhľadom na zákonné vymedzenie dovolacích dôvodov – vecne nepreskúmaval túto námietku sťažovateľa. V tejto súvislosti poukazuje ústavný súd na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Uvedený záver je možné *mutatis mutandis* vzťahovať aj na rozhodnutie o dovolaní. Už uvedené závery zahŕňajú aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09). Vychádzajúc z uvedeného právneho názoru, ústavný súd v potrebnom rozsahu preskúmal právne závery odvolacieho súdu, ako aj špecializovaného súdu. V tomto smere je relevantné, že odvolací súd sa v napadnutom uznesení z 27. marca 2014 vysporiadal z námietkou sťažovateľa o hodnovernosti výsluchov spolupracujúcich obvinených (s. 14 a 15 napadnutého uznesenia odvolacieho súdu). Obdobne špecializovaný súd skúmal hodnovernosť výsluchov spolupracujúcich obvinených – hodnotil existenciu

rozporov v ich výpovediach, existenciu takých okolností, ktoré by viedli k záverom, že výpovede boli vynútené. Špecializovaný súd tiež poukázal na ďalšie dôkazy, ktoré objektivizovali výpovede spolupracujúcich obvinených – veci nájdené pri domovej prehliadke sťažovateľa (porovnaj najmä s. 24 napadnutého rozsudku špecializovaného súdu, pozn.). Vychádzajúc z uvedených skutočností, možno konštatovať, že námietka sťažovateľa o tom, že konajúce súdy neskúmali hodnovernosť výsluchov spolupracujúcich obvinených, nie je opodstatnená.

39. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2019